

gezet zou worden. Michiels bracht dat bericht persoonlijk aan de koningin over. Naar de legatie teruggekeerd, overlegde hij daar met een collega, mr. W. F. L. graaf van Bylandt (de pas teruggeroepen Nederlandse zaak-gelastigde in Egypte die zich, tot gezant in China benoemd, op 10 mei in Florence bevonden had en zich onmiddellijk naar Londen had begeven) en met A. Pelt, hoofd van de afdeling voorlichting van het secretariaat van de Volkenbond in Genève die in de middag van 14 mei, komende uit Genève, Londen bereikt had.¹ Gedrieën waren zij het er over eens dat het, al was dan ook in de loop van de dag de proclamatie van de koningin gepubliceerd welke van de vaste wil getuigde om de oorlog voort te zetten, wenselijk was een regeringscommuniqué uit te geven waarin duidelijk gemaakt zou worden dat Winkelmans capitulatie in die situatie geen wijziging had gebracht. Van Bylandt begaf zich naar *Grosvenor House* om de Geer mee te delen dat Pelt spoedig een concept voor het communiqué zou doorgeven. In dat concept bleek niet meer te staan dan dat Winkelman tot de conclusie gekomen was dat voortzetting van de strijd in Nederland, behalve in Zeeland, in niemands belang was, dat de Nederlandse strijdkrachten in Zeeland alsook de marine (tal van eenheden hadden al Engelse havens bereikt) de oorlog zouden voortzetten en dat de generaal gehandeld had uit hoofde van de hem door de regering verstrekte algemene volmacht. Maar hoeveel moeite van Bylandt zich ook gaf, hij kon voor dat concept geen algemene instemming verwerven. Pelt verscheen en bracht de tekst van Winkelmans proclamatie mee waaruit duidelijk bleek dat Zeeland en de marine buiten de capitulatie vielen: van Zeeland was dat namelijk uitdrukkelijk gezegd en over de marine was gezwegen. Een urenlange discussie volgde – ‘cindeloos geleuter’, aldus van Bylandt (wiens verslag² wij al in deel 3 aanhaalden), als gevolg waarvan te middernacht nog geenszins vaststond dat er een regeringscommuniqué zou verschijnen. Steenberghe, Gerbrandy en Albarda waren er voorstander van dat de Nederlandse regering haar positie onmiskenbaar duidelijk zou maken, van den Tempel, ‘driftig als een nukkig kind’, wilde er niets van weten, van Boeyen, Bolkestein en de Geer (van Rhijn wordt niet genoemd) waren ‘blauw-blauw’. ‘Na lang vechten werd’, schreef van Bylandt,

¹ In maart had van Kleffens met Pelt afgesproken dat deze, zodra Nederland in oorlog zou geraken, zijn ervaring op voorlichtingsgebied ter beschikking van de regering zou stellen; Pelt was naar Londen gegaan toen hij vernomen had dat van Kleffens daar was aangekomen. ² W. van Bylandt: ‘Verslag omtrent de uren volgende op het bericht, ontvangen uit Den Haag, dat de opperbevelhebber last had gegeven, de wapenen neder te leggen’ (dep. van buitenl. zaken, archief, collectie-van Bylandt).